

บทที่ 5

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

5.1 บทสรุป

ประเทศไทยถือได้ว่าเป็นประเทศเสรีที่มีการติดต่อซื้อขายสินค้าเกือบกับทุกประเทศ ซึ่งสินค้าบางประเภทรวมทั้งผลิตภัณฑ์ “ของเล่น” เป็นสินค้าที่สามารถนำเข้ามา โดยไม่จำเป็นต้องเสียภาษี และไม่ต้องผ่านการตรวจสอบสารพิษหรืออันตรายที่ปนเปื้อนมากับตัวสินค้านั้น และมีการจำหน่ายของเล่นที่ไม่ผ่านการตรวจสอบสารพิษหรืออันตรายที่ปนเปื้อนมา

“ของเล่น” นอกจากจะสร้างความเพลิดเพลินใจให้กับเด็กแล้ว ของเล่นยังสามารถช่วยเสริมสร้างและพัฒนาการเรียนรู้ในด้านต่างๆ ให้กับเด็ก การที่เด็กได้เล่นของเล่นที่เหมาะสมกับวัย จะช่วยเพิ่มทักษะและพัฒนาการต่างๆ ให้ทำงานได้ดียิ่งขึ้น

แม้ว่าผลิตภัณฑ์ของเล่นจะมีความสำคัญต่อการพัฒนาของเด็กมากเพียงใดแต่ปัจจุบันมีการตรวจพบว่าของเล่นที่จำหน่ายในประเทศไทย ที่มีการผลิตอยู่ในประเทศและต่างประเทศ มีสารเคมีอันตราย ซึ่งรวมทั้งตะกั่วและพลาสติก PVC ในผลิตภัณฑ์ต่างๆ ที่ใช้ในการผลิตของเล่น และพบว่าสารเคมีเหล่านี้เกี่ยวข้องกับความเป็นโรคมะเร็ง โรคหืด ซึ่งเมื่อเด็กได้รับหรือสัมผัสกับของเล่นที่มีส่วนผสมของสารเคมีอย่างไม่รู้ตัว ก็จะส่งผลกระทบต่อเด็กจนถึงขั้นเสียชีวิตได้

สำหรับปัญหาความรับผิดชอบต่อความเสียหายอันเกิดจากของเล่นที่ไม่ปลอดภัยมีปัญหา 3 ประการหลัก ดังนี้

1) ปัญหาการควบคุมการผลิตและจำหน่ายของเล่นที่ไม่ปลอดภัย

ปัญหาการควบคุมการผลิตและจำหน่ายของเล่นที่ไม่ปลอดภัยจากการศึกษาสามารถจำแนกลักษณะของปัญหาออกเป็นสองลักษณะคือ ปัญหาการควบคุมการผลิตและจำหน่ายของเล่นที่ไม่ปลอดภัยในประเทศ ปัญหาการควบคุมการนำเข้าและจำหน่ายของเล่นที่ไม่ปลอดภัย โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1.1 ปัญหาการควบคุมการผลิตและจำหน่ายของเล่นที่ไม่ปลอดภัยในประเทศไทย

ปัญหาการควบคุมการผลิตและจำหน่ายของเล่นที่ไม่ปลอดภัย ปัจจุบันมีการควบคุมคุณภาพของสินค้าอยู่หลายลักษณะเพื่อเป็นการรักษามาตรฐานของสินค้าประเภทของเล่น สินค้าประเภทของเล่นมีความจำเป็นอย่างมากที่จะต้องรักษาคุณภาพมาตรฐาน ทั้งนี้เพราะว่าสินค้านี้กล่าวได้ว่าผู้บริโภค

ส่วนใหญ่เป็นเด็กเล็ก ซึ่งถือได้ว่ามีความไวต่อความรู้สึก และปริมาณของสารเคมีในของเล่นมีผลต่อการเจริญเติบโตของเด็กมากที่สุด ปัจจุบันเมื่อพิจารณาถึงมาตรฐานของสินค้าประเภทของเล่นพบว่า มีการกำหนดหลักเกณฑ์และมาตรฐานไว้ในกฎหมายว่าด้วยมาตรฐานอุตสาหกรรม การควบคุมมาตรฐานความปลอดภัยของสินค้าประเภทของเล่นตามกฎหมายว่าด้วยมาตรฐานสินค้าอุตสาหกรรม ได้มีการกำหนดหลักเกณฑ์เอาไว้ว่า สินค้าประเภทของเล่นวัสดุที่ใช้ทำต้องเป็นวัสดุใหม่ที่ยังไม่เคยใช้งานมาก่อน ในกรณีที่เป็นวัสดุประเภทไม้ต้องปราศจากเชื้อราและเสี้ยน ถ้าเป็นพลาสติกต้องทำจากเรซินที่ไม่เคยใช้งานมาก่อน หรือในกรณีทำจากแก้ว จะให้ใช้ได้เฉพาะกับเด็กที่อายุมากกว่า 3 ปีขึ้นไป ในด้านของพื้นผิวจะต้องมีความสะอาด ไม่มีตำหนิหรือข้อบกพร่องประการใดๆ ไม่มีเสี้ยน หรือขอบที่มีความคม ในด้านคุณลักษณะเฉพาะแบบเช่นของเล่นทำจากพลาสติก เมื่อกดลงพื้นต้องไม่แตก คุณลักษณะด้านการติดไฟเฉพาะของที่เป็นสิ่งทอดึงติดไฟดำหรือไม่ติดไฟ ส่วนประกอบที่ใช้ผลิตต้องปราศจากสารเคมีที่เป็นอันตรายต่อร่างกาย¹ เป็นต้น

1.2 ปัญหาการควบคุมการนำเข้าและจำหน่ายของเล่นที่ไม่ปลอดภัย

ในปัจจุบันมีของเล่นสำหรับเด็กที่มีส่วนผสมของสารเคมีผสมอยู่สูงกว่าค่าความปลอดภัยตามมาตรฐานกำหนดซึ่งผลิตจากประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน ได้รับความนิยมนสูงเนื่องจากมีราคาถูกและสีสันสดใสดึงดูดใจของเด็กที่นำเข้ามาส่วนใหญ่จะเป็นของเล่นที่ไม่มีคุณภาพและขาดมาตรฐานจึงมักนำเข้ามาจำหน่ายตา,ห้องตลาด แม้การป้องกันปัญหาการลักลอบนำเข้าสินค้าประเภทของเล่นสำหรับเด็ก เจ้าหน้าที่ได้มีการเฝ้าระวังตามหนังสือตรวจปล่อยสินค้าระหว่างสมอกับกรมศุลกากรให้ควบคุมการตรวจสินค้าเข้ามายังชายแดนที่กำหนดให้เจ้าหน้าที่ศุลกากรทุกด่าน เฝ้าระวังสุ่มตรวจของเล่นนำเข้าส่งสมอ.ตรวจก่อนอนุญาตให้จำหน่ายในประเทศไทยให้ป้องกันการลักลอบนำเข้าสินค้าที่ไม่มีคุณภาพตามแนวชายแดนก็ตามแต่ในการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องอันได้แก่สำนักงานมาตรฐานอุตสาหกรรมในกระทรวงอุตสาหกรรม กรมศุลกากรในกระทรวงการคลังและสำนักงานคุ้มครองผู้บริโภค สำนักนายกรัฐมนตรี ยังมีข้อจำกัดจำนวนบุคลากรหรือเจ้าหน้าที่และสภาพภูมิประเทศของประเทศไทยที่มีชายแดนติดกับประเทศเพื่อนบ้านจึงทำให้ของเล่นสำหรับเด็กที่ลักลอบนำเข้ามาตามแนวชายแดนโดยไม่ผ่านการตรวจสอบจากด่านศุลกากรเป็นจำนวนมาก

นอกจากนี้ ปัจจุบัน สำนักงานคุ้มครองผู้บริโภค ยังพบการลักลอบขายหมากฝรั่งไฟเซอร์ที่นักเรียนชอบนำมาเล่นแก้มกันเพื่อให้เกิดความตกใจ ด้วยการให้ดึงชิ้นส่วนของบรรจุหมากฝรั่งที่ยื่นออกมาแล้วจะเกิด ไฟฟ้าเซอร์ที่มีผู้ดึง ซึ่งจากการทดสอบจากห้องปฏิบัติการของคณะ

¹ สำนักมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม. (30 ธันวาคม 2545). *มาตรฐานของเล่นปีที่ 28* (ฉบับที่ 3). หน้า 4-5.

วิศวกรรมไฟฟ้า จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พบว่าในการติดตั้งแต่ละครั้งจะมีค่ากระแสไฟฟ้าสูงถึง 736 โวลต์ มากกว่าค่ากระแสไฟฟ้าตามบ้านเรือน และกระแสไฟเป็นแบบต่อเนื่องจึงทำให้เกิดการกระตุ้นของกระแสไฟที่ผ่านในร่างกายเป็น ระยะๆ ทำให้เกิดอาการชาบริเวณอวัยวะที่สัมผัสเหมือนถูก ไฟฟ้าชอร์ต และเมื่อมีการติดตั้งไว้นานๆ กระแสไฟฟ้าจะส่งเข้าสู่ร่างกายทำให้เกิดอาการชักเกร็งของกล้ามเนื้อ หมดสติ หัวใจหยุดเต้นได้ทันที

2) ปัญหาการบังคับใช้กฎหมาย

ปัญหาการบังคับใช้กฎหมายในการควบคุมสินค้าอันตรายจากการศึกษาพบว่ามีปัญหาหลักๆ สามประเด็นด้วยกันคือ ปัญหาการใช้มาตรการทางศุลกากร ปัญหาการใช้มาตรการทางภาษี และปัญหาการใช้มาตรการทางอาญาและแพ่ง โดยมีรายละเอียด ดังนี้

2.1 ปัญหาการใช้มาตรการทางศุลกากร

การควบคุมสินค้าอันตราย โดยเฉพาะของเล่นที่ไม่ปลอดภัยจากการศึกษาพบว่ามีการดำเนินการ โดยการใช้มาตรการทางศุลกากรในการควบคุมการนำเข้ามาในราชอาณาจักร โดยกำหนดโทษของผู้ที่กระทำการละเมิดมาตรการทางศุลกากรไว้ 5 ลักษณะ² ดังนี้

2.1.1 ความผิดฐานลักลอบหนีศุลกากร

การลักลอบหนีศุลกากรหมายถึง การนำของที่ยังไม่ได้เสียค่าภาษีอากร หรือของที่ควบคุมการนำเข้าหรือของที่ยังไม่ได้ผ่านพิธีการศุลกากร โดยถูกต้องเข้ามาหรือส่งออกไปนอกประเทศไทย โดยของที่ลักลอบหนีศุลกากรอาจเป็นของที่ต้องเสียภาษีหรือไม่ต้องเสียภาษีก็ได้ หรืออาจเป็นของต้องห้ามหรือของต้องจำกัดหรือไม่ก็ได้ หากไม่นำมาผ่านพิธีการศุลกากร ก็มีความผิดฐานลักลอบหนีศุลกากร ทั้งนี้ กฎหมายศุลกากรได้กำหนดโทษผู้กระทำความผิดฐานลักลอบหนีศุลกากร สำหรับความผิดครั้งหนึ่ง ๆ ไว้อย่างสูงสุดคือ ให้อริบของที่ลักลอบหนีศุลกากรและปรับเป็นเงิน 4 เท่าของของราคารวมค่าภาษีอากร หรือจำคุกไม่เกิน 10 ปี หรือทั้งปรับและจำ

2.1.2 ความผิดฐานหลีกเลี่ยงภาษีอากร

การหลีกเลี่ยงภาษีอากรหมายถึง การนำของที่ต้องชำระค่าภาษีอากรเข้ามาหรือส่งออกไปนอกประเทศไทย โดยนำมาผ่านพิธีการศุลกากร โดยถูกต้อง แต่ใช้วิธีการอย่างใดอย่างหนึ่ง โดยมีเจตนาเพื่อมิให้ต้องชำระค่าภาษีอากรหรือชำระในจำนวนที่น้อยกว่าที่จะต้องชำระ เช่น สำแดงปริมาณ น้ำหนัก ราคา ชนิดสินค้า หรือพิกัตอัตราศุลกากรเป็นเท็จ เป็นต้น ดังนั้นผู้นำเข้าหรือส่งออกที่มีความผิดฐานหลีกเลี่ยงภาษีอากรจึงมีความผิดฐานสำแดงเท็จอีกฐานหนึ่งด้วยกฎหมาย

² กรมศุลกากร. (2556). ความผิดทางศุลกากร (ออนไลน์). เข้าถึงจาก: http://www.customs.go.th/wps/wcm/connect/Library+cus501th/InternetTH/9/9_4/. [2556, 20 มีนาคม].

ศุลกากรได้กำหนดโทษผู้กระทำผิดฐานหลีกเลี่ยงภาษีอากรไว้สูงสุดคือ ให้อำนาจที่หลีกเลี่ยงภาษีอากรและปรับเป็นเงิน 4 เท่าของของราคารวมค่าภาษีอากร หรือจำคุกไม่เกิน 10 ปี หรือทั้งปรับและจำ แต่ในกรณีที่มีการนำของชุกช่อนมากับของที่สำแดงเพื่อหลีกเลี่ยงภาษีอากรสำหรับของชุกช่อนโทษสำหรับผู้กระทำผิด คือ ปรับ 4 เท่าของอากรที่ขาดกับอีก 1 เท่าของภาษีมูลค่าเพิ่ม ภาษีสรรพสามิต และภาษีเพื่อมหาดไทยที่ขาด (ถ้ามี) และให้ยกของที่ชุกช่อนมาให้เป็นของแผ่นดิน

2.1.3 ความผิดฐานสำแดงเท็จ

การสำแดงเท็จหมายถึง การสำแดงใด ๆ เกี่ยวกับการนำเข้าหรือส่งออกสินค้าไม่ตรงกับหลักฐานเอกสารและข้อเท็จจริงในการนำเข้าและส่งออก การกระทำผิดฐานสำแดงเท็จมีหลายลักษณะ คือ 3.1 การยื่นใบขนสินค้า คำสำแดง ใบรับรอง บันทึกเรื่องราว หรือตราสารอย่างอื่นต่อกรมศุลกากรเป็นความเท็จ หรือไม่บริบูรณ์หรือชักพาให้หลงผิดในรายการใด ๆ ก็ตาม 3.2 การไม่ตอบคำถามของเจ้าหน้าที่ศุลกากรที่ปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายด้วยความสัตย์จริง 3.3 การไม่ยอมหรือละเลย ไม่ทำ ไม่รักษานบันทึกเรื่องราว หรือทะเบียน หรือสมุดบัญชี หรือเอกสาร หรือตราสารอย่างอื่น ๆ ซึ่งกฎหมายศุลกากรกำหนดไว้ 3.4 การปลอมแปลงหรือใช้เอกสาร บันทึกเรื่องราว หรือตราสารอย่างอื่นที่ปลอมแปลงแล้ว 3.5 การแก้ไขเอกสาร บันทึกเรื่องราว หรือตราสารอย่างอื่นภายหลังที่ทางราชการออกให้แล้ว และ 3.6 การปลอมดวงตรา ลายมือชื่อ ลายมือชื่อย่อ หรือเครื่องหมายอย่างอื่นของพนักงานศุลกากรซึ่งพนักงานศุลกากร นั้น ๆ ใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมาย การกระทำตามลักษณะที่กล่าวมาทั้ง 6 ข้อ ถือเป็นความผิดโดยมิต้องคำนึงถึงว่า ผู้กระทำผิดมีเจตนาหรือกระทำโดยประมาทเลินเล่อหรือไม่ ทั้งนี้ กฎหมายศุลกากรได้กำหนดโทษผู้กระทำผิดฐานสำแดงเท็จไว้สูงสุดคือ ปรับเป็นเงินไม่เกิน 50,000 บาท หรือจำคุกไม่เกิน 6 เดือน

2.1.4 ความผิดฐานนำของต้องห้ามต้องจำกัดเข้ามาในหรือส่งออกนอกราชอาณาจักร

ของต้องห้ามคือ ของที่มีกฎหมายห้ามมิให้นำเข้าหรือส่งออก เช่น วัตถุลามก ของที่มีการแสดงถิ่นกำเนิดเป็นเท็จ ของที่ละเมิดลิขสิทธิ์ หรือทรัพย์สินทางปัญญา เป็นต้น ส่วนของต้องจำกัดคือ ของที่จะนำเข้า-ส่งออกได้ ต้องได้รับอนุญาตหรือปฏิบัติให้ครบถ้วนตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายที่เกี่ยวข้องนั้น ๆ เช่น ต้องมีใบอนุญาตนำเข้าหรือส่งออกของกระทรวงอุตสาหกรรมหรือกระทรวงสาธารณสุข ต้องปฏิบัติตามประกาศอันเกี่ยวกับฉลากหรือใบรับรองการวิเคราะห์หรือเอกสารกำกับยา เป็นต้น ของต้องจำกัดเหล่านี้หากปฏิบัติตามเงื่อนไขที่กฎหมายอื่น ๆ กำหนดแล้วก็สามารถนำเข้าหรือส่งออกได้ กฎหมายศุลกากรได้กำหนดโทษผู้กระทำผิดในการนำของต้องห้ามต้องจำกัดเข้าประเทศไทยโดยไม่ได้รับอนุญาตสำหรับความผิดครั้งหนึ่ง ๆ ไว้สูงสุดคือ ให้อำนาจที่หลีกเลี่ยงข้อห้ามข้อจำกัดและปรับเป็นเงิน 4 เท่าของของราคารวมค่าภาษีอากร หรือจำคุกไม่เกิน 10 ปี หรือทั้งปรับและจำ

2.1.5 ความผิดฐานฝ่าฝืนพิธีการศุลกากร

ในการนำเข้าและส่งออกสินค้าแต่ละครั้งผู้นำเข้าและส่งออกจะต้องปฏิบัติให้ครบถ้วนตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายศุลกากรและกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องเพื่อให้การบริหารและการควบคุมการจัดเก็บภาษีอากรและการนำเข้า-ส่งออกเป็นไปด้วยความเรียบร้อย การกระทำผิดฐานฝ่าฝืนพิธีการศุลกากรมีหลายลักษณะ เช่น การปฏิบัติพิธีการศุลกากรผิดทำ การขอยื่นปฏิบัติพิธีการศุลกากรแบบใบขนสินค้าขาเข้าตามมาตรา 19 ทวิ ย้อนหลัง

2.2 ปัญหาการใช้มาตรการทางภาษี

ปัญหาการใช้มาตรการทางภาษีเป็นปัญหาที่เกิดจากความเข้มงวดของศรัทธาและการบังคับใช้กฎหมายว่าด้วยภาษีอากร การควบคุมการแพร่กระจายของสินค้าอันตราย โดยเฉพาะของเล่นที่ไม่มีความปลอดภัยวิธีการที่มีประสิทธิภาพวิธีหนึ่งคือการบังคับใช้กฎหมายว่าด้วยภาษีอากร ซึ่งปัจจุบันจากการศึกษาพบว่า การบังคับใช้มาตรการทางภาษียังขาดการบังคับใช้ที่มีประสิทธิภาพและขาดการบังคับใช้จริงจังกจากเจ้าหน้าที่หน่วยงานด้านภาษีอากร ปัจจุบันประเทศไทยมีหน่วยงานหลักๆ ที่รับผิดชอบด้านการจัดเก็บภาษีอากรมี 4 หน่วยงานหลัก ๆ คือ 1. กรมสรรพากร จัดเก็บภาษี 5 ประเภท ได้แก่ ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ภาษีเงินได้นิติบุคคล ภาษีมูลค่าเพิ่ม ภาษีธุรกิจเฉพาะ ภาษีอากรแสตมป์ 2. ภาษีที่จัดเก็บโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่ ภาษีป้าย ภาษีโรงเรือนและที่ดิน ภาษีบำรุงท้องที่ 3. กรมสรรพสามิต ซึ่งเรียกเก็บภาษีสรรพสามิตจากสินค้าและบริการบางประเภทที่ต้องการควบคุม เช่น สุรา ยาสูบ น้ำหอม 4. กรมศุลกากร ซึ่งเรียกเก็บภาษีศุลกากรที่เป็นค่าธรรมเนียมของการนำสินค้าบางชนิดเข้าประเทศ เป็นต้น

2.3 ปัญหาการใช้มาตรการทางอาญาและแพ่ง

ปัญหาการบังคับใช้มาตรการทางอาญาและแพ่งเป็นปัญหาที่เกิดจากการควบคุมการจำหน่ายสินค้าไม่ปลอดภัยประเภทของเล่นด้วยอาศัยกฎหมายอาญาและกฎหมายแพ่ง การควบคุมโดยกฎหมายอาญาเป็นวิธีการที่รุนแรงที่สุดในการควบคุมการจำหน่ายสินค้าที่ไม่ปลอดภัย การควบคุมทางอาญาสามารถกระทำได้โดยการบังคับใช้กฎหมายจับกุมผู้กระทำความผิดในการจำหน่าย ลักลอบนำเข้าในราชอาณาจักร หรือผลิต การจับกุมผู้กระทำความผิดเป็นการควบคุมการแพร่กระจายสินค้าที่ไม่ปลอดภัยเชิงรุกที่ดีที่สุด การควบคุมด้วยวิธีดังกล่าวจะช่วยลดปริมาณการแพร่กระจายอย่างมีประสิทธิภาพ ปัจจุบันการควบคุมการแพร่กระจายสินค้าที่ไม่มีความปลอดภัยด้วยวิธีการทางอาญาและแพ่งยังพบว่ามีการดำเนินการค่อนข้างน้อย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้ที่มีหน้าที่รับผิดชอบมีภาระงานอื่นที่ต้องดำเนินการ

3. ปัญหากระบวนการดำเนินคดีผู้กระทำความผิด

ปัญหากระบวนการดำเนินคดีผู้กระทำความผิดจากการศึกษาพบว่า มีปัญหาอยู่สามประการที่ต้องพิจารณา คือ ปัญหาการพิสูจน์สิทธิผู้เสียหาย ปัญหาการบังคับคดีหลังคำพิพากษา และปัญหาการเยียวยาผู้เสียหายจากการเล่นของเล่นที่ไม่ปลอดภัย โดยมีรายละเอียด ดังนี้

3.1 ปัญหาการพิสูจน์สิทธิผู้เสียหาย

ในกรณีที่เด็กได้สัมผัสของเล่นที่มีสารเคมีที่ผสมอยู่ในปริมาณที่สูงจะเกิดสะสมสารพิษในร่างกายโดยไม่รู้ตัว มีผลทำให้เด็กมีระดับสติปัญญาต่ำลงเกิดพฤติกรรมเบี่ยงเบน เช่น สมาธิสั้น ทำให้เด็กมีปัญหาด้านการเรียน ถือได้ว่าเด็กย่อมเป็นผู้ที่ได้รับความเสียหายจากการกระทำละเมิดต่อสิทธิในร่างกาย อนามัยของตนเอง หากเด็กได้รับสารเคมีที่เป็นอันตรายจากของเล่นสะสมในร่างกายแต่ยังไม่แสดงออกโดยยังไม่ได้รับความเสียหายในทันทีที่สัมผัสของเล่นเนื่องจากร่างกายยังคงทนความต้านทานได้ในขณะนั้นซึ่งจะมีความยุ่งยากในเรื่องระยะเวลาพิสูจน์ความเสียหายว่าสาเหตุที่ได้รับความเสียหายนั้นเกิดจากสารเคมีที่อันตรายผสมอยู่ในของเล่นเด็กหรือไม่ เมื่อพิจารณาจาก พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. 2551 กำหนดให้ใช้สิทธิเรียกร้องค่าเสียหายอันเกิดจากของเล่นเด็กที่มีสารเคมีที่เป็นอันตรายปนเปื้อนในกรณีความเสียหายเกิดขึ้นต่อชีวิต ร่างกาย สุขภาพ อนามัยโดยผลของสารที่สะสมอยู่ในร่างกายของผู้บริโภคหรือเป็นกรณีที่ต้องใช้เวลาในการแสดงอาการภายในสามปีนับแต่วันที่รู้ถึงความเสียหายและรู้ตัวผู้ประกอบการที่ต้องรับผิดชอบแต่ไม่เกินสิบปีนับแต่วันที่รู้ถึงความเสียหายซึ่งจะต้องพิจารณาประกอบกับบทบัญญัติมาตรา 13 แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551 โดยกำหนดให้ในกรณีที่ความเสียหายเกิดขึ้นต่อชีวิต ร่างกาย สุขภาพ อนามัย โดยผลของสารที่สะสมอยู่ในร่างกายของผู้เสียหายหรือเป็นกรณีที่ต้องใช้สิทธิเรียกร้องภายใน สามปีนับแต่วันที่รู้ถึงความเสียหายและรู้ตัวผู้ประกอบการที่ต้องรับผิดชอบแต่ไม่เกินสิบปีนับแต่วันที่รู้ถึงความเสียหายนั้น ทั้งนี้เพื่อให้ผู้บริโภคที่ได้รับความเสียหายได้เข้าถึงความยุติธรรมด้วยความสะดวกเป็นธรรมและมีประสิทธิภาพ แม้ว่าผู้ผลิตต้องได้รับผิดไม่เกินสามปีนับแต่วันที่รู้ถึงความเสียหายก็ตามแต่ก็ยังเป็นการกำหนดอายุความในการใช้สิทธิเรียกร้องของผู้บริโภคมีระยะเวลาในการใช้สิทธิเรียกร้องคดีผู้บริโภคน้อยเกินไปเนื่องจากเด็กที่ได้รับสารเคมีที่เป็นอันตรายจากการเล่นของเล่นสะสมอยู่ในร่างกายแต่ยังไม่แสดงออกมากโดยยังไม่ได้รับความเสียหายในทันทีที่สัมผัสของเล่น ซึ่งถ้าหากความเสียหายดังกล่าวได้ส่งผลกระทบต่อในรุ่นลูกหลานของเด็กผู้บริโภคซึ่งใช้ระยะเวลามากกว่า 10 ปี การใช้สิทธิเรียกร้องฟ้องคดีผู้บริโภคก็เป็นอันขาดอายุความอันขัดแย้งกับสิทธิพื้นฐานของผู้บริโภคที่ได้รับการคุ้มครองสิทธิที่จะได้รับการพิจารณาและชดเชยความเสียหายได้

3.2 ปัญหาการบังคับคดีหลังคำพิพากษา

เมื่อศาลพิพากษาให้ผู้บริ โภคเป็นฝ่ายชนะคดีตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 271 ได้บัญญัติว่า “ถ้าคู่ความหรือบุคคลซึ่งเป็นฝ่ายแพ้คดี (ลูกหนี้ตามคำพิพากษา) มิได้ปฏิบัติตามคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลทั้งหมดหรือบางส่วน คู่ความหรือบุคคลซึ่งเป็นฝ่ายชนะ (เจ้าหนี้ตามคำพิพากษา) ขอบที่จะร้องขอให้บังคับคดีตามคำพิพากษาหรือคำสั่งนั้น ได้ภายในสิบปีนับแต่วันมีคำพิพากษาหรือคำสั่ง โดยอาศัยหรือตามคำบังคับที่ออกตามคำบังคับหรือคำสั่งนั้น” แล้วยังมีขั้นตอนที่สำคัญคือ ศาลมีหน้าที่จะต้องออกบังคับแก่ลูกหนี้ตามคำพิพากษาปฏิบัติตามคำพิพากษาหรือคำสั่งก่อน และให้เจ้าพนักงานศาลส่งให้แก่ลูกหนี้ตามคำพิพากษาดำเนินการตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 272 ได้บัญญัติว่า “ถ้าศาลได้พิพากษาหรือมีคำสั่งอย่างใดซึ่งจะต้องมี การบังคับคดี ก็ให้ศาลมีคำบังคับกำหนดวิธีที่จะปฏิบัติตามคำบังคับ ในวันที่อ่านคำพิพากษาหรือคำสั่ง และให้เจ้าพนักงานศาลส่งคำบังคับ นั้น ไปยังลูกหนี้ตามคำพิพากษา เว้นแต่ลูกหนี้ตามคำพิพากษาได้อยู่ ในศาลในเวลาที่ศาลมีคำบังคับนั้น และศาลได้สั่งให้ลงลายมือชื่อไว้ เป็นสำคัญ”

เมื่อผู้ผลิตซึ่งเป็นลูกหนี้ตามคำพิพากษาไม่ปฏิบัติตามคำบังคับเจ้าหนี้ตามคำพิพากษาจึงมีสิทธิดำเนินการบังคับคดีแก่ลูกหนี้ตามคำพิพากษาต่อไปได้ จากการศึกษาพบว่าระยะเวลาที่ศาลมีคำบังคับตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งดังกล่าวและพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดี ผู้บริ โภค พ.ศ.2551 มาตรา 64 กำหนดให้เจ้าหนี้ตามคำพิพากษาอาจมีคำขอฝ่ายเดียวต่อศาลเพื่อให้ ออกหมายบังคับคดีไปทันทีโดยไม่ต้องออกคำบังคับก่อนก็ได้ จากการศึกษาของผู้ศึกษาเห็นว่า แม้ตามพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาผู้บริ โภค พ.ศ.2551 มาตรา 64 กำหนดให้เจ้าหนี้ตามคำพิพากษา ยื่นคำขอฝ่ายเดียวต่อศาลเพื่อให้ออกหมายบังคับคดีไปทันทีโดยไม่ต้องออกคำบังคับก่อนได้ก็ตาม แต่การยื่นคำร้องขอออกหมายบังคับคดีโดยเจ้าหนี้ตามคำพิพากษาซึ่งเป็นผู้บริ โภคที่ได้รับ ความเสียหายและมีฐานะทางเศรษฐกิจที่ด้อยกว่าผู้ผลิตต่อศาลเพื่อให้ออกหมายบังคับคดีไปได้ทันที เพียงฝ่ายเดียวนั้น ข่อมเป็นสาเหตุให้เจ้าหนี้ตามคำพิพากษาซึ่งเป็นผู้บริ โภค ได้รับความเสียหายและ หากยื่นเข้าไปจะทำไม่อาจบังคับคดีได้ เนื่องจากผู้ผลิตอาจดำเนินการยกย้ายถ่ายทรัพย์สินก่อน ถูกบังคับคดีซึ่งเป็นกลวิธีหนึ่งที่ทำให้เจ้าหนี้ตามคำพิพากษาไม่อาจบังคับคดีอย่างรวดเร็วได้ซึ่งคดี คู่ครองผู้บริ โภคก็ไม่ได้เป็นคดีที่สลับซับซ้อนแต่อย่างใดแม้จะมีทุนทรัพย์สูงก็ตาม การบังคับคดี แก่ลูกหนี้ตามคำพิพากษาย่อมเป็นไปได้ด้วยความล่าช้าได้โดยในคดีผู้บริ โภคจะมีเจ้าพนักงานคดีซึ่งเป็นบุคคลที่ศาลแต่งตั้งปฏิบัติหน้าที่ในช่วยเหลือศาลในการดำเนินคดีผู้บริ โภคตามที่ศาลมอบหมาย อันได้แก่ การ ไกล่เกลี่ย การตรวจสอบและรวบรวมพยานหลักฐาน บันทึกคำพยาน และดำเนินการ ให้มีการคุ้มครองสิทธิของคู่ความทั้งก่อนและระหว่างพิจารณาแล้วเท่านั้น หากกำหนดให้เจ้า พนักงานคดีมีหน้าที่ในการบังคับคดีแทนเจ้าหนี้ตามคำพิพากษาย่อมเป็นการคุ้มครองสิทธิของ

ผู้บริโภครวมหลักการที่ให้ผู้บริโภคได้รับการเยียวยาความเสียหายอย่างรวดเร็วและจะไม่เป็นการซ้ำเติมผู้บริโภคอีก จึงควรแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ.2551 มาตรา โดยกำหนดให้เจ้าพนักงานคดีมีอำนาจและหน้าที่ในการยื่นคำร้องขอออกหมายบังคับคดีแทนเจ้าหน้าที่ตามคำพิพากษาหลังจากที่ศาลมีคำพิพากษาแล้ว

3.3 ปัญหาการเยียวยาผู้เสียหายจากการเล่นของเล่นที่ไม่ปลอดภัย

หลักการเยียวยาความเสียหายในกรณีที่เกิดความเสียหายจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย โดยปกติแล้วผู้ที่ได้รับความเสียหายจะเรียกร้องค่าเสียหายโดยอาศัยประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องความรับผิดตามกฎหมายว่าด้วยสัญญา เรื่องซื้อขาย หรือเรื่องละเมิด ซึ่งการเรียกร้องค่าเสียหายตามหลักดังกล่าวนี้เป็นลักษณะทั่วไป หรืออาจอาศัยกฎหมายเฉพาะที่เข้ามามีบทบาทในการคุ้มครองผู้เสียหายมากขึ้นกว่าหลักกฎหมายทั่วไป คือ พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 โดยในปัจจุบันได้มีพระราชบัญญัติความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551 และพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. 2551 เข้ามามีบทบาทในการเยียวยาความเสียหายให้แก่ผู้เสียหายมากขึ้นกว่ากฎหมายทั่วไป

ในการเยียวยาความเสียหายที่เกิดจากสินค้าประเภทของเล่นที่ไม่ปลอดภัยตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์¹ คือ การเยียวยาความเสียหายในกรณีละเมิด โดยมาตรการในการเยียวยาความเสียหายอันเกิดจากสินค้าประเภทของเล่น ในกรณีละเมิดนั้นต้องพิจารณาตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์บรรพ 2 ลักษณะ 5 หมวด 2 เรื่อง ค่าสินไหมทดแทนเพื่อละเมิด ซึ่งการชดเชยค่าสินไหมทดแทนมีความมุ่งหมายพื้นฐานคือ ให้ผู้เสียหายกลับคืนสู่ฐานะเดิมเหมือนเมื่อยังไม่มีการละเมิด หรือให้ใกล้เคียงกับฐานะเดิมให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ โดยความเสียหายที่เป็นมูลความผิดฐานละเมิดนั้น อาจเป็นความเสียหายที่คำนวณเป็นเงินได้ (Pecuniary Damage or Loss) หรือไม่อาจคำนวณเป็นเงินได้ (Non-pecuniary Damage or Loss) ก็ได้ หากเป็นความเสียหายที่ไม่อาจคำนวณเป็นเงินได้ เป็นมูลฐานละเมิด เช่น ทำให้เขาเสียหายถึงแก่ชีวิต เมื่อไม่อาจทำให้เขาคืนชีพได้ ก็ต้องชดเชยค่าเสียหายเป็นเงิน เพราะการทำให้เขาเสียชีวิตนั้น อันเป็นวิธีชดใช้ในเมื่อไม่สามารถหาวิธีอื่นให้ดีกว่านี้ได้ เป็นการรับรองถึงการมีอยู่แห่งสิทธิบางประการที่ผู้เสียหายเป็นผู้ทรงและผู้กระทำละเมิดได้ล่วงละเมิดเท่านั้น และในมาตรา 438 บัญญัติว่า “ค่าสินไหมทดแทนจะพึงใช้โดยสถานใด เพียงใดนั้น ให้ศาลวินิจฉัยตามสมควรแก่พฤติการณ์และความร้ายแรงแห่งละเมิด ซึ่งค่าสินไหมทดแทนนั้น ได้แก่ การคืนทรัพย์สินที่ผู้เสียหายต้องเสียไปเพราะละเมิด หรือใช้ราคาทรัพย์สินนั้น รวมทั้งค่าเสียหายอันจะพึงบังคับให้ใช้เพื่อ ความเสียหายอย่างใดๆ อันได้ก่อกำขึ้นนั้นอีกด้วย”

¹ ไพจิตร ปุญญพันธ์.(2544).คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ลักษณะละเมิด (พิมพ์ครั้งที่9). กรุงเทพฯ: นิติบรรณการ. หน้า157.

5.2 ข้อเสนอแนะ

5.2.1 ข้อเสนอแนะทั่วไป

1) การส่งเสริมความรู้ในการเลือกซื้อของเล่นที่ปลอดภัย

การเลือกซื้อของเล่น โดยเฉพาะของเล่นสำหรับเด็กนั้น นอกจากจะซื้อเพื่อเป็นการสร้างเสริมพัฒนาแล้ว แต่พ่อแม่และผู้ปกครองควรต้องคำนึงถึงความปลอดภัยของเด็กด้วย ซึ่งส่วนใหญ่ผู้ปกครองมักจะเลือกซื้อเพราะเห็นว่ามียี่ห้อสวยงาม ราคาถูก โดยไม่ได้คำนึงถึงมาตรฐานและความปลอดภัยที่จะมีผลต่อเด็ก ด้วยความห่วงใยในความปลอดภัยในการเล่นของเล่นของเด็ก ซึ่งมีการแบ่งประเภทของเล่น เป็น 3 ประเภท คือ ประเภทที่ 1 ของเล่นประเภทตุ๊กตา ผู้ปกครองควรซื้อตุ๊กตาผ้าหรือตุ๊กตาที่ผลิตจากวัสดุธรรมชาติ ซึ่งไม่มีกลิ่นหอมฉุนและสามารถซักทำความสะอาดได้ ประเภทที่ 2 ของเล่นประเภทของเล่นไม้ มีหลากหลายประเภท เช่น ตัวต่อ บ้านตุ๊กตา บล็อกก่อสร้าง และร้านของเล่น เป็นต้น ควรเลือกซื้อของเล่นที่มีส่วนที่ติดกาวยให้น้อยที่สุด เลือกแบบที่ไม่เคลือบเงาและไม่ทาสี ประเภทที่ 3 ของเล่นประเภทพลาสติก เช่น ของเล่นยางสังเคราะห์ บอลลูก เป็นต้น ของเล่นพลาสติกจะมีโลหะหนักและสารพิษอื่น ๆ ปนเปื้อนอยู่ ควรเลือกซื้อของเล่นพลาสติกที่ระบุข้อความที่ว่า “ปลอดภัยพีวีซี” หรือ “ปลอดภัยสารทาเลต” หรือหลีกเลี่ยงของเล่นที่มีกลิ่นสารเคมีรุนแรงหรือให้ความรู้สึกไม่สบายเวลาสัมผัส ซึ่งผู้ปกครองควรเอาใจใส่กับการเลือกซื้อ โดยเลือกตามประเภทและชนิดของเล่นตามวัยของบุตรหลาน หรือควรศึกษาข้อดีข้อเสีย รวมทั้งข้อแนะนำในการเล่น มิฉะนั้นอาจจะเกิดอันตรายต่อลูกหลานได้ ในการเลือกของเล่นให้เด็กหรือลูกหลานนั้น จะต้องอาศัยองค์ประกอบ 4 อย่าง คือ

(1) ความปลอดภัย ซึ่งถือได้ว่าเป็นเรื่องที่สำคัญที่สุด และถือเป็นข้อปฏิบัติแรกสำหรับผู้ปกครองทุกคน ควรจะให้ความสำคัญในการเลือกซื้อของเล่นให้ลูกหลาน โดยเฉพาะถ้าเป็นเด็กเล็กควรคำนึงถึง “ขนาด” ที่ไม่เล็กไม่ใหญ่จนเกินไป และต้องไม่มี “ความแหลมคม” หรือมีมุมที่อาจทำให้เกิดการบาดเจ็บกับร่างกายและ จะต้องพิจารณาความปลอดภัยจาก “สี” ที่ใช้ด้วยว่ามีอันตรายกับลูกหลานหรือไม่ ซึ่งสามารถพิจารณาได้จากตราสัญลักษณ์ มอก. หรือ อบ. เป็นต้น ส่วนการเลือกซื้อของเล่นสำหรับเด็กโตให้ปลอดภัยนั้น ควรจะต้องพิจารณาจากลักษณะการเล่นและประเภทของเล่น เช่น จักรยาน ผู้ปกครองควรจะต้องมีการหาอุปกรณ์เสริมเพื่อความปลอดภัย อาทิ ถ้าซื้อจักรยานหรือโรลเลอร์สเกต ก็ควรจะมีเครื่องป้องกัน พวกหมวก สนับเข่า สนับมือ พ่วงไปด้วย เป็นต้น

(2) ประโยชน์ที่จะได้รับจากของเล่น ผู้ปกครองควรเลือกของเล่นให้ตรงกับวัยของลูกหลาน และของเล่นนั้นจะต้องมีการส่งเสริมพัฒนาการทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม

สติปัญญา และจินตนาการของลูกหลานด้วย เพราะของเล่นบางประเภท สามารถที่จะช่วยพัฒนาทางด้านร่างกาย กล้ามเนื้อมัดใหญ่ มัดเล็ก ได้นั้น เช่น ของเล่นประเภทลูกบอล ห่วง แร็กเกต ตะกร้า รับลูกบอล ปาเป้า โหนบาร์ หนีบผ้า ทำงานบ้าน วาดรูป เขียนหนังสือ ระบายสี ผูกเชือก เล่นทราย ดึงถั่ว ปั่นดิน ต่อเลโก้ ลากต่อจูด ทำโมเสก เป็นต้น ถ้าเป็นของเล่นเสริมด้านอารมณ์ก็จะเป็นของเล่นที่เล่นแล้วสนุก สบาย อย่างชุดวาดภาพระบายสี เป็นต้น

(3) การปฏิสัมพันธ์ ของเล่นที่เหมาะสมควรจะส่งเสริมในเรื่องของสติปัญญาและการเข้าสังคมของลูกหลานควบคู่กันไป เช่น ของเล่นที่ลูกสามารถเล่นร่วมกับผู้อื่นหรือพ่อแม่ร่วมเล่นได้ เพื่อให้เด็กได้เรียนรู้ที่จะอยู่กับเพื่อนพ้อง ทำให้ลูกหลานรู้จักแบ่งปัน และรอคอย รู้จักเคารพกฎกติกาต่างๆ อย่างเช่น เกมตัวต่อที่สามารถเล่นได้หลายๆคน เกมเศรษฐี เกมไปคำ นอกจากนี้ของเล่นที่ส่งเสริมทางด้านจินตนาการไปด้วย โดยเริ่มฝึกกันตั้งแต่เด็ก 18 เดือนขึ้นไปและค่อยๆ เสริมขึ้นทีละนิด โดยอาจให้ฝึกในการเล่นละครหรือต่อบท ต่อนิทาน เป็นต้น

(4) การประหยัด ซึ่งของเล่นที่เหมาะสมไม่จำเป็นต้องมีราคาแพงมากจนเกินไป แต่ผู้ปกครองสามารถเลือกหาของเล่นที่มีประโยชน์ได้ผลลัพธ์เดียวกันแต่ราคาขอมเยกว่ามาทดแทนได้ หรืออาจจะลงมือสร้างสรรค์ทำของขวัญให้เองก็จะเป็นการกระชับความรักความสัมพันธ์ในครอบครัวได้

5.2.2 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับมาตรการป้องกันก่อนการนำเข้าของเล่นที่ไม่ปลอดภัย

1) ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับมาตรการป้องกันก่อนการนำเข้าของเล่นที่ไม่ปลอดภัย

ในการดำเนินงานเกี่ยวกับการตรวจสอบและควบคุมสินค้าประเภทของเล่นที่ไม่ได้มาตรฐานหรือเป็นอันตรายนั้น ควรจะมีการทำการควบคุมและตรวจสอบคุณภาพของสินค้าประเภทของเล่น โดยเริ่มตั้งแต่การนำสินค้าประเภทของเล่นเข้ามายังประเทศไทย ซึ่งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการตรวจสอบสินค้า เช่น กรมศุลกากร จะต้องมีการใช้หลักในการดำเนินการอย่างเป็นทางการเป็นสากล คือ

(1) ผู้นำเข้า จะต้องทำการยื่นแบบรายการสินค้าต่างๆ ที่มีผู้นำเข้ามา โดยในแบบแสดงรายการนั้น จะต้องทำให้ถูกต้องมาตรฐานการตามพระราชบัญญัติกรมศุลกากร พ.ศ. 2469 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ระบุไว้ว่า “เจ้าของกิจการหรือบุคคลอื่นซึ่งเป็นผู้ครอบครองหรือมีส่วนได้ส่วนเสียกับสินค้าที่นำเข้านั้น ไม่ว่าจะอยู่ในกลุ่มธุรกิจเอกชน หรือกลุ่มธุรกิจที่มาจากรัฐบาลก็ตาม ทุกกลุ่มธุรกิจจะต้องมีการปฏิบัติและแสดงรายการให้ถูกต้อง รวมถึงนำเสนอไปยังพนักงานศุลกากร โดยเฉพาะในเรื่องของการจัดเก็บราคาของ (สินค้า) เพื่อให้การจัดเก็บอากรตามราคาอย่างถูกต้องตามกฎระเบียบที่กรมศุลกากรกำหนดไว้ คือ (ก) ราคาซื้อขายของที่นำเข้า (ข) ราคาซื้อขายของที่

เหมือนกัน (ค) ราคาซื้อขายของที่คล้ายกัน (ง) ราคาหักทอน (จ) ราคาคำนวณ และ(ฉ) ราคาย้อนกลับ เป็นต้น” ที่แผนกควบคุมสินค้าก่อนการนำเข้า

(2) ผู้ประกอบการนำเข้าจะต้องทำการตรวจสอบรายการแสดงสินค้าประเภทต่างๆ ที่นำเข้ามา และอำนวยความสะดวกแก่เจ้าหน้าที่ในการตรวจสอบสินค้านำเข้ามา รวมถึงบุคลากรจากสำนักงานศุลกากร เพื่อทำหน้าที่ในการตรวจสอบการนำเข้าสินค้า ว่าเป็นไปตามข้อกำหนดในแบบแสดงรายการหรือไม่ อย่างไร และมีสินค้าตัวใด เป็นสินค้าที่เป็นอันตรายต่อผู้ใช้งานหรือไม่

(3) เจ้าหน้าที่ของกรมศุลกากรหรือบุคลากรที่เกี่ยวข้องที่ทำหน้าที่ตรวจสอบ จะต้องทำการตรวจสอบตัวสินค้าที่นำเข้ามา โดยใช้วิธีการในรูปแบบของการสุ่มสินค้า และนำสินค้าประเภทของเล่นนั้น ไปตรวจสอบที่ Lab เพื่อหาสิ่งมีพิษหรือสิ่งที่เป็นอันตรายต่อผู้ใช้งาน ซึ่งในระหว่างตรวจสอบคุณภาพของสินค้าเพื่อให้มีมาตรฐานนั้น ผู้นำเข้าจะต้องยื่นแบบรายการสินค้าพร้อมกับบัญชีสินค้าที่เกี่ยวข้อง และหากสินค้าของเล่น ลูกยาง มีส่วนผสมทางเคมี ผู้นำเข้าสินค้าจะต้องแจ้งชื่อทางเคมี (Chemical Name) ให้กับผู้ตรวจสอบพร้อมทั้งรายการอื่นๆ ตามที่ผู้ตรวจสอบกำหนดไว้

(4) ห้ามมิให้มีการนำสินค้าออกจากคลังสินค้าก่อนที่จะมีการตรวจสอบคุณภาพของสินค้าเสร็จสิ้น โดยสินค้านั้น ควรนำมาฝากไว้ใน โกดังสินค้าหรือคลังสินค้าที่มีอยู่ และจะต้องมัดลวดตีตรา (Seal) ของศุลกากรและบริษัทตัวแทนในสภาพเรียบร้อย โดยผู้ส่งมอบต้องบันทึกลงในใบกำกับสินค้าให้ชัดเจน

(5) ภายหลังจากที่มีการตรวจสอบคุณภาพของสินค้าประเภทของเล่นเรียบร้อยแล้ว ไม่เป็นอันตรายต่อผู้ใช้งาน ทางกรมเจ้าท่าก็จะทำการอนุมัติให้มีการเคลื่อนย้ายสินค้าออกไปจากคลังสินค้า โดยสินค้าขาออกนั้น การรับฝากเก็บสินค้าขาออก คลังสินค้าจะรับฝากเก็บเฉพาะผู้สินค้าเพื่อการส่งออก โดยกำหนดให้ ผู้นำเข้าหรือตัวแทนผู้นำเข้า ต้องทำการยื่นคำร้องตามแบบที่กำหนดต่อคลังสินค้านั้นก่อนนำผู้สินค้าที่ผ่านการตรวจสอบอย่างถูกต้อง เพื่อให้พนักงานนำเข้าเข้ามารับสินค้าและนำไปแจกจ่ายต่อไป

5.2.3 ข้อเสนอแนะด้านกฎหมาย

1) ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับผู้รับผิดชอบอันเกิดจากของเล่นที่ไม่ปลอดภัย

เมื่อเกิดความเสียหายอันเกิดจากของเล่นไม่ปลอดภัย มีประเด็นว่าบุคคลใดต้องรับผิดชอบต่อผู้เสียหายในความเสียหายที่เกิดขึ้นจากของเล่นที่ไม่ปลอดภัย ซึ่ง ตามพระราชบัญญัติความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551 นั้น มีการระบุ ในมาตรา 5 ว่า “ผู้ประกอบการทุกคนต้องร่วมกันรับผิดชอบต่อผู้เสียหายในความเสียหายที่เกิดจากสินค้าไม่ปลอดภัย และสินค้านั้น ได้มีการขายให้แก่ผู้บริโภคแล้ว ไม่ว่าจะความเสียหายนั้นจะเกิดจากการกระทำโดยจงใจ

หรือประมาทเลินเล่อของผู้ประกอบการหรือไม่ก็ตาม” ซึ่งผู้ประกอบการก็คือบุคคลที่มาตรา 4 ได้ให้คำนิยามเอาไว้ ซึ่งก็หมายความว่า

- (1) ผู้ผลิต หรือผู้ว่าจ้างให้ผลิต
- (2) ผู้นำเข้า
- (3) ผู้ขายสินค้าที่ไม่สามารถระบุตัวผู้ผลิต ผู้ว่าจ้างให้ผลิตหรือผู้นำเข้าได้
- (4) ผู้ซึ่งใช้ชื่อ ชื่อทางการค้า เครื่องหมายการค้า เครื่องหมาย ข้อความหรือแสดงด้วยวิธีใดๆ อันมีลักษณะที่จะทำให้เกิดความเข้าใจได้ว่าเป็นผู้ผลิต ผู้ว่าจ้างให้ผลิตหรือ ผู้นำเข้า

ผู้ขาย

ผู้ขายอาจหลุดพ้นความรับผิดโดยการระบุตัวผู้ผลิต ผู้ว่าจ้าง ให้ผลิต หรือผู้นำเข้าได้ ตามนิยาม คำว่า “ผู้ประกอบการ” ในมาตรา 4 (3) น่าจะแสดงถึงว่ากฎหมายมีเจตนาที่จะไม่เอาผิดผู้ขายโดยมีข้อควรพิจารณาแยกเป็นดังนี้

ก ในกรณีปกติทั่วไป ผู้ขายป็นเพียงผู้ส่งผ่านสินค้า ระหว่างผู้ผลิตกับผู้บริโภค ไม่ได้รู้เห็นเกี่ยวข้องในการผลิต จึงมีเหตุผลเป็นธรรม ที่ผู้ขายไม่ควรถูกต้องรับผิดชอบในความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าไม่ปลอดภัย

ข ในกรณีที่มีได้เป็นไปตามปกติ กล่าวคือ หากความไม่ปลอดภัยของสินค้า มิได้เกิดขึ้นจากผู้ผลิต แต่เกิดขึ้นจากผู้ขาย ตัวอย่างเช่น ของเล่นเด็กที่มีคำเตือนระบุไว้อย่างชัดเจนข้างกล่อง บรรจุนำมาให้เล่นและขายให้กับเด็กอายุไม่ต่ำกว่า 8 ปี แต่ผู้ขายได้ไปขายที่หน้าโรงเรียนอนุบาล ซึ่งเป็นเด็กอายุไม่เกิน 6 ปี และได้แกะกล่องที่บรรจุของเล่นออก เด็กที่ซื้อของเล่นที่มีอายุแค่ 6 ปี ได้ซื้อไปและได้รับอันตรายจากของเล่นดังกล่าว จึงมีข้อควรพิจารณาว่าความเสียหายดังกล่าว จะอยู่ภายใต้ความรับผิดของผู้ประกอบการคนใด

หากพิจารณาถึงเจตนารมณ์ของกฎหมายแล้ว พระราชบัญญัติความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551 มุ่งประสงค์ที่จะให้ผู้ที่เกี่ยวข้องต้องมีส่วนร่วมในการรับผิดชอบ จะเห็นได้จากความหลุดพ้นความรับผิดของผู้รับจ้างผลิต หรือผู้ผลิตส่วนประกอบตามมาตรา 8 หากพิสูจน์ได้ตามเงื่อนไขว่าตนไม่มีส่วนเกี่ยวข้องในการกระทำความผิด

ในทางกลับกัน ย่อมหมายความว่า หากผู้รับจ้างหรือผู้ผลิตส่วนประกอบมีส่วนร่วมในการกระทำความผิด ก็ไม่หลุดพ้นความรับผิด โดยนัยเดียวกัน หากผู้ขายมีส่วนร่วมในการกระทำความผิด ย่อมสมควรต้องมีส่วนร่วมในการรับผิดชอบด้วยเช่นกัน อย่างไรก็ตาม การที่พระราชบัญญัติฉบับนี้มีไว้ได้บัญญัติไว้ชัดเจนในความรับผิดของผู้ขายที่มีส่วนผิด ส่งผลให้ผู้ขายไม่ต้องรับผิดชอบต่อผู้เสียหายตามพระราชบัญญัติฉบับนี้ ไม่ว่าจะกรณีเช่นใด

ดังนั้น ผู้ศึกษาจึงเห็นควรกำหนดให้ผู้ขายมีส่วนรับผิดชอบ โดยนำหลักกฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกาซึ่งกำหนดให้ผู้ขายมีความรับผิดชอบในความเสียหายอันเกิดจากผลิตภัณฑ์ โดยไม่กำหนดว่าผู้เสียหายต้องเป็นผู้ซื้อ ทำให้ผู้เสียหายมีโอกาสในการเรียกร้องค่าเสียหายได้มากขึ้น โดยไม่จำเป็นต้องอาศัยความผูกพันตามสัญญา โดยหลักเกณฑ์ในมาตรา 402 A ของ The Restatement Second of Torts กำหนดว่า¹

อนุมาตรา (1) ผู้ใดขายผลิตภัณฑ์ที่อยู่ในสภาพบกพร่องอันก่อให้เกิดอันตรายโดยไม่สมควรแก่ร่างกายของผู้ใช้ หรือผู้บริโภค หรือทรัพย์สินของเขา ต้องรับผิดชอบต่ออันตรายที่เกิดขึ้นต่อผู้ ถ้า

ก. ผู้ขายอยู่ในธุรกิจการขายนั้น เช่น เป็นผู้ผลิต

ข. เป็นที่คาดหมายได้ว่าผลิตภัณฑ์นั้นถึงมือผู้ใช้หรือผู้บริโภค โดยไม่มีการเปลี่ยนแปลงสภาพที่สำคัญไปจากเดิมขณะที่ขาย

อนุมาตรา (2) ให้ใช้บทบัญญัติในอนุมาตรา (1) บังคับได้ แม้ว่า

ก. ผู้ขายจะได้ใช้ความระมัดระวังอย่างที่สุดแล้วในการเตรียม และขายผลิตภัณฑ์ของเขา และ

ข. ผู้ใช้หรือผู้บริโภคผลิตภัณฑ์นั้น ไม่ได้เป็นผู้ซื้อหรือมีสัญญาใดๆ ที่เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์นั้นกับผู้ขาย

โดยมาตรา 402 A นั้นกำหนดให้ผู้ขายสินค้าที่อยู่ในสภาพที่ไม่ปลอดภัยในประการที่อาจก่อให้เกิดอันตรายอันไม่สมควรแก่ร่างกายหรือทรัพย์สินของผู้ใช้หรือผู้บริโภค ถ้าผู้ขายเป็นผู้ประกอบธุรกิจในการขายสินค้าเช่นนั้น และสินค้านั้นได้ถึงมือผู้ใช้หรือผู้บริโภค โดยไม่มีการเปลี่ยนแปลงสภาพสินค้าในสาระสำคัญไปจากสภาพที่ขาย ผู้ขายต้องรับผิดชอบต่อผู้บริโภคเพื่อความเสียหายที่เกิดขึ้นนั้น แม้ว่าจะได้ใช้ความระมัดระวังในการเตรียมและขายสินค้าแล้ว และให้ผู้ใช้หรือผู้บริโภคที่ได้รับความเสียหายไม่ได้มีนิติสัมพันธ์ทางสัญญากับผู้ขาย ตามบทบัญญัตินี้ถือว่าผู้ที่มีส่วนร่วมในกระบวนการผลิตและจำหน่ายสินค้าจะต้องรับผิดชอบทั้งหมดตั้งแต่ผู้ผลิตจนถึงผู้ขายปลีก ซึ่งหลักความรับผิดชอบโดยเคร่งครัดที่ใช้แก่ความรับผิดชอบที่เกิดขึ้นจากสินค้าไม่ปลอดภัยภายใต้กฎหมายสหรัฐอเมริกานี้เรียกว่า Chain of Distribution Liability เพราะบุคคลใดที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับสินค้าที่ไม่ปลอดภัยต้องอยู่ภายใต้หลักความรับผิดชอบนี้ทั้งหมด แม้ว่าจะไม่ได้เป็นผู้ผลิตหรือมีส่วนเกี่ยวข้องกับสินค้าก็ตาม²

¹ มารยาท บุญญา.(2552). *ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับสินค้าที่ไม่ปลอดภัย*. วิทยานิพนธ์นิติศาสตร์มหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศรีปทุม วิทยาเขตชลบุรี. หน้า 62.

² สุภฤกษ์ ชลวีระ วงศ์.(2550). *"ความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าไม่ปลอดภัย: ศึกษากรณีของผู้ให้แฟรนไชส์ที่ไม่ได้ผลิตหรือขายหรือนำเข้าสินค้า"*. วิทยานิพนธ์นิติศาสตร์มหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. หน้า 91.

ในมาตรา 402 B ที่กำหนดว่า ผู้ใดทำธุรกิจขายสังหาริมทรัพย์ โดยมีการโฆษณา หรือ กระทบการในลักษณะดังกล่าวต่อสาธารณชน โดยแสดงข้อความเกี่ยวกับลักษณะหรือคุณภาพของ สินค้าที่ขายผิดไปจากความจริง จะต้องรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดแก่ผู้บริโภคสินค้านั้น เนื่องจาก ได้หลงเชื่อการโฆษณานั้น โดยสุจริต แม้ว่าไม่มีการหลอกลวง หรือประมาทเลินเล่อ และผู้บริโภค สินค้านั้น ไม่ได้เป็นผู้ซื้อหรือมีสัญญาใดๆ ที่เกี่ยวกับสินค้านั้นกับผู้ขาย⁶

ผู้นำเข้า

ในความรับผิดชอบระหว่างผู้ประกอบการด้วยกัน ความร่วมกันรับผิดชอบของผู้ประกอบการทุกคนต่อผู้เสียหายในความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าไม่ปลอดภัย ได้บัญญัติไว้ในมาตรา 5 แต่ไม่ได้ กำหนดว่า ในระหว่างผู้ร่วมรับผิดชอบด้วยกัน จะต้องรับผิดชอบในส่วนเท่าใด ถ้ากรณีความเสียหายเกิดขึ้น เพราะอันตรายจากของเล่นที่ไม่ปลอดภัย เกิดขึ้นจากผู้ผลิตและผู้ผลิตอยู่ต่างประเทศ นอกจากผู้ผลิต สินค้าแล้ว ผู้นำเข้าสินค้าจากต่างประเทศก็ต้องรับผิดชอบในความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าไม่ ปลอดภัยตามกฎหมาย Product Liability เนื่องจากผู้บริโภคที่ได้รับความเสียหาย แม้จะมีสิทธิตาม กฎหมายที่จะฟ้องร้องดำเนินคดีให้ผู้ผลิตที่อยู่ในต่างประเทศรับผิดชอบได้ก็ตาม แต่ในทางปฏิบัติแล้ว เป็นเรื่องที่ยากลำบาก ผู้นำเข้าเป็นผู้ที่สนใจที่จำหน่ายสินค้าจากต่างประเทศเข้ามาจำหน่ายใน ประเทศ จึงเป็นผู้จัดให้มีสินค้าดังกล่าวเข้ามาจำหน่ายในประเทศ และเมื่อมีการนำสินค้าเข้ามา หาก ผู้นำเข้าได้มีการตกลงกับผู้ผลิตสินค้าหรือผู้จัดจำหน่ายในต่างประเทศว่า หากมีความเสียหายที่ เกิดขึ้นจากความไม่ปลอดภัยของสินค้า หากผู้นำเข้าจ่ายค่าสินไหมทดแทนให้กับผู้เสียหายแล้ว ผู้นำ เข้ามีสิทธิที่จะไล่เบี้ยเอาจากผู้ผลิตหรือผู้จัดจำหน่ายสินค้าในต่างประเทศได้ ดังนั้น ในท้ายที่สุดแล้ว ผู้นำเข้าก็ไม่ต้องรับผิดชอบในความเสียหายด้วยตนเอง ดังนั้น จึงสมควรให้ผู้นำเข้าต้องรับผิดชอบ ตามกฎหมาย Product ความรับผิดชอบของผู้นำเข้ากับผู้ผลิตสินค้าจะไม่ใช้กรณีการเป็นลูกหนี้ร่วม โดย แท้จริง(Fushin Rentai Saimusha) หากฝ่ายหนึ่งได้จ่ายค่าสินไหมทดแทนไปแล้ว ย่อมมีสิทธิไล่เบี้ย เอาอีกฝ่ายหนึ่งสำหรับค่าสินไหมทดแทนที่ฝ่ายนั้นต้องรับผิดชอบอยู่ได้

ผู้ผลิต

การนำหลักกฎหมายว่าด้วยความรับผิดชอบทางแพ่งในความเสียหายที่เกิดจากสินค้าที่ไม่ ปลอดภัยมาใช้ จะทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างผู้บริโภคกับผู้ผลิตมีความชัดเจนขึ้น หลักกฎหมาย ดังกล่าวจะกดดันให้ผู้ผลิตสินค้าต้องปรับปรุงสินค้าให้มีความปลอดภัยยิ่งขึ้น ซึ่งหมายถึงต้นทุน การผลิตสินค้าจะสูงขึ้น และจะมีต้นทุนเรื่องการชดเชยค่าเสียหายเพิ่มขึ้นด้วย แต่ผู้ผลิตสินค้า สามารถที่จะลดต้นทุนการผลิตสินค้านั้นได้โดยการปรับปรุงระบบการผลิตให้มีประสิทธิภาพมาก ขึ้นและปรับราคาสินค้าให้สูงขึ้นเล็กน้อยเพื่อให้ผู้บริโภคส่วนใหญ่เข้ามาแบกรับภาระการชดเชย

⁶ มารยาท บุญดา. อ่างแล้ว เจริญรอดที่ 4. หน้า 63.

ความเสียหายคนละเล็กละน้อยร่วมกันกับผู้ผลิต แต่ต้องตระหนักถึงข้อเสียว่าผู้ผลิตสินค้าซึ่งเป็นบริษัทขนาดเล็กอาจมีภาระสูงขึ้นค่อนข้างมาก และบริษัทอาจลงเลที่จะพัฒนาสินค้าใหม่ๆ แล้วนำออกจำหน่ายในท้องตลาด

เพื่อเป็นการแก้ไขข้อเสียดังกล่าว จึงควรให้ผู้ผลิตสินค้าสามารถที่จะมีข้อต่อผู้ที่เรียกว่า Developmental Risk (ความรู้ทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีไม่สามารถจะระบุได้ว่าสินค้านั้นไม่ปลอดภัยในเวลาทีสินค้านั้นถูกวางจำหน่ายในท้องตลาด) เพื่อให้ผู้ผลิตไม่ต้องรับผิดชอบเหมือนกันเมื่อพิจารณาจุดอ่อนของกฎหมายละเมิดแล้ว กฎหมายใหม่ก็ควรจะกำหนดให้ผู้เสียหายต้องพิสูจน์ว่า “สินค้านี้มีความไม่ปลอดภัย” และ “ความเสียหายเป็นผลโดยตรงของความไม่ปลอดภัยของสินค้านี้” ด้วย เพื่อเป็นการช่วยให้ผู้เสียหายสามารถพิสูจน์ว่าสินค้านี้มีความไม่ปลอดภัยและความเสียหายเป็นผลโดยตรงของความไม่ปลอดภัยของสินค้านี้ดังกล่าว องค์กรต่างๆ ซึ่งมีพันธกิจและอุปกรณ์ในการพิสูจน์ เช่น ศูนย์บริการผู้บริโภค (Consumer Lift Center) องค์กรทดสอบของเอกชนและศูนย์ข้อมูลผู้บริโภค (Consumer Information Center) ควรมีบูรณาการและความร่วมมือระหว่างกันให้เข้มแข็งมากขึ้น และสามารถช่วยผู้เสียหายให้พิสูจน์เงื่อนไขทั้งสองประการได้ง่ายขึ้น ตลอดจนในกรณีที่ผู้ผลิตสินค้าอ้างข้อต่อผู้เรื่อง Developmental Risk กฎหมายใหม่ไม่ควรกำหนดให้ผู้เสียหายพิสูจน์ว่า ผู้ผลิตสินค้าสามารถคาดเห็นว่าสินค้าอาจก่อให้เกิดอันตรายได้ ประเด็นปัญหาคือ ผู้ผลิต โดยการแสดงออก (Apparent Manufacturer) แตกต่างกับผู้ผลิตในความเป็นจริง (Manufacturer-In-Fact) อย่างไร ซึ่งเกณฑ์สำคัญในการแบ่งคือ ผู้ประกอบการที่เข้าไปเกี่ยวข้องกับการผลิตมากน้อยเพียงไร หากเข้าไปเกี่ยวข้องมาก (ออกแบบและกำหนดรายละเอียดคุณสมบัติให้ผลิต เป็นต้น) น่าจะถูกต้องว่าเป็นผู้ผลิต โดยแท้จริงและผู้อนุญาตให้ใช้สิทธิในเครื่องหมายการค้าซึ่งเป็นบริษัทต่างชาติ น่าจะถูกต้องว่าเป็นผู้ผลิต โดยการแสดงออก หรือผู้ผลิต โดยแท้จริงตามบทบัญญัติของกฎหมายนี้

ในสภาพสังคมปัจจุบันหลักความรับผิดชอบทางแพ่งควรเปลี่ยนจากหลักประมาทเลินเล่อของผู้กระทำ เป็นหลักความรับผิดชอบเนื่องจากสภาพของสินค้าไม่ปลอดภัยเพื่อให้ผู้บริโภคที่ได้รับความเสียหายได้รับค่าสินไหมทดแทนที่รวดเร็วและเพียงพอแทน ในเรื่องความสัมพันธ์ทางกฎหมายระหว่างผู้ผลิตที่แท้จริงกับผู้ผลิตในความเป็นจริงนั้นกฎหมายไม่ถือว่าเป็นลูกหนี้ร่วม ดังนั้น หากมีฝ่ายหนึ่งจ่ายค่าสินไหมทดแทนเต็มจำนวนให้กับผู้เสียหายแล้ว อีกฝ่ายหนึ่งก็จะหลุดพ้นจากความรับผิดไปด้วย แต่ฝ่ายที่ออกค่าสินไหมทดแทนไปก่อน มีสิทธิที่จะไล่เบี้ยเอาอีกฝ่ายเฉพาะจำนวนเงินที่ฝ่ายที่ยังไม่ได้จ่ายค่าสินไหมทดแทนต้องรับผิดชอบ